

КОНСОЛИДИРАН ТЕКСТ
НА
ДОГОВОРА ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ПРЕАМБЮЛ

НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО КРАЛЯТ НА БЕЛГИЙЦИТЕ, НЕЙНО ВЕЛИЧИСТВО КРАЛИЦАТА НА ДАНИЯ, ПРЕЗИДЕНТЪТ НА ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЯ, ПРЕЗИДЕНТЪТ НА ИРЛАНДИЯ, ПРЕЗИДЕНТЪТ НА РЕПУБЛИКА ГЪРЦИЯ, НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО КРАЛЯТ НА ИСПАНИЯ, ПРЕЗИДЕНТЪТ НА ФРЕНСКАТА РЕПУБЛИКА, ПРЕЗИДЕНТЪТ НА ИРЛАНДИЯ, ПРЕЗИДЕНТЪТ НА ИТАЛИАНСКАТА РЕПУБЛИКА, НЕГОВО КРАЛСКО ВИСОЧЕСТВО ВЕЛИКИЯТ ХЕРЦОГ НА ЛЮКСЕМБУРГ, НЕЙНО ВЕЛИЧЕСТВО КРАЛИЦАТА НА НИДЕРЛАНДИЯ, ПРЕЗИДЕНТЪТ НА ПОРТУГАЛСКАТА РЕПУБЛИКА, НЕЙНО ВЕЛИЧЕСТВО КРАЛИЦАТА НА ОБЕДИНЕНОТО КРАЛСТВО ВЕЛИКОБРИТАНИЯ И СЕВЕРНА ИРЛАНДИЯ, ⁽¹⁾

РЕШЕНИ да поставят началото на нов етап в процеса на европейска интеграция, започнат със създаването на Европейските общности,

ВДЪХНОВЕНИ от културното, религиозното и хуманистичното наследство на Европа, от което са се развили универсалните ценности на ненакърнимите и неотчуждими права на човешката личност, както и свободата, демокрацията, равенството и правовата държава;

КАТО НАПОМНЯТ историческото значение на края на разделението на европейския континент и необходимостта да се създаде стабилна основа за изграждането на бъдеща Европа,

КАТО ПОТВЪРЖДАВАТ своята привързаност към принципите на свободата, демокрацията и зачитането правата на човека и основните свободи, както и принципа на правовата държава,

КАТО ПОТВЪРЖДАВАТ, че зачитат основните социални права, определени в Европейската социална харта, подписана в Торино на 18 октомври 1961 г. и в Хартата на Общността за основните социални права на работниците от 1989 г.,

КАТО ЖЕЛАЯТ да задълбочат солидарността между своите народи, при зачитане на тяхната история, култура и традиции,

КАТО ЖЕЛАЯТ да засилят демократичното и ефективно функциониране на институциите, така че да им дадат възможност, в единна институционална рамка, по-успешно да осъществяват поверените им задачи,

РЕШЕНИ да постигнат укрепването и сближаването на своите икономики и да създадат икономически и паричен съюз, включващ, в съответствие с разпоредбите „на настоящия договор и на Договора за функционирането на Европейския съюз, единна и стабилна валута,

ТВЪРДО РЕШЕНИ да насърчават икономическия и социалния напредък на своите народи, отчитайки принципа на устойчивото развитие и, в контекста на изграждането на вътрешния пазар и на засилено единство и защита на околната среда, както и да осъществяват политики, които гарантират успореден напредък в икономическата интеграция и в останалите области,

⁽¹⁾ Република България, Чешката република, Република Естония, Република Кипър, Република Латвия, Република Литва, Република Унгария, Република Малта, Република Австрия, Република Полша, Румъния, Република Словения, Словашката република, Република Финландия и Кралство Швеция станаха държави-членки на Европейския съюз.

РЕШЕНИ да създадат общо гражданство за гражданите на своите държави,

РЕШЕНИ да осъществяват обща политика в областта на външните отношения и сигурността, включително постепенното изработване на обща отбранителна политика, която би могла да доведе до обща отбрана в съответствие с разпоредбите на член 17 и да укрепват по този начин европейската идентичност и нейната независимост с цел насърчаване на мира, сигурността и напредъка в Европа и в света,

РЕШЕНИ да улеснят свободното движение на хора и същевременно да гарантират безопасността и сигурността на своите народи, като установят пространство на свобода, сигурност и правосъдие в съответствие с разпоредбите на настоящия договор и на Договора за функционирането на Европейския съюз,

РЕШЕНИ да продължат процеса на създаване на все по-тесен съюз между народите на Европа, в който решенията се приемат възможно най-близо до гражданите в съответствие с принципа на субсидиарност,

С ОГЛЕД да бъдат предприети по-нататъшни стъпки за напредъка на европейска интеграция,

РЕШИХА да създадат Европейски съюз, като за тази цел посочиха за свои упълномощени представители:

(Списъкът на упълномощените представители не е възпроизведен)

КОИТО, след като си размениха установените за валидни и съставени в надлежна форма пълномощни,

СЕ СПОРАЗУМЯХА ЗА СЛЕДНОТО:

ДЯЛ I

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 1

(предишен член 1 ДЕС) ⁽¹⁾

С настоящия договор високодоговарящите се страни създават помежду си ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ, наричан по-долу „Съюза“, на който държавите-членки предоставят области на компетентност, за да бъдат постигнати общите им цели.

Настоящият договор бележи нов етап в процеса на изграждане на все по-тесен съюз между народите на Европа, в който решенията се вземат при възможно най-голямо зачитане на принципа на откритост и възможно най-близо до гражданите.

Съюзът се основава на настоящия договор и на Договора за функционирането на Европейския съюз (понаатък наричани „Договорите“). Тези два договора имат еднаква юридическа сила. Съюзът замества Европейската общност и е неин правопреемник.

⁽¹⁾ Тази препратка има информативен характер. За по-точна информация виж таблиците на съответствието между предишната и новата номерация на Договорите.

Член 2

Съюзът се основава на ценностите на зачитане на човешкото достойнство, на свободата, демокрацията, равенството, правовата държава, както и на зачитането на правата на човека, включително правата на лицата, които принадлежат към малцинства. Тези ценности са общи за държавите-членки в общество, чиито характеристики са плурализмът, недискриминацията, толерантността, справедливостта, солидарността и равенството между жените и мъжете.

Член 3

(предишен член 2 от ДЕС)

1. Съюзът има за цел да насърчава мира, ценностите си и благоденствието на своите народи.
2. Съюзът предоставя на своите граждани пространство на свобода, сигурност и правосъдие без вътрешни граници, в което е гарантирано свободното движение на хора в съчетание с подходящи мерки по отношение на контрола на външните граници, убежището, имиграцията, както и предотвратяването и борбата с престъпността.
3. Съюзът установява вътрешен пазар. Той работи за устойчивото развитие на Европа, основаващо се на балансиран икономически растеж и ценова стабилност, силно конкурентна социална пазарна икономика, която има за цел пълна заетост и социален прогрес, и високо равнище на защита и подобряване качеството на околната среда. Той насърчава научния и техническия прогрес.

Той се бори срещу социалното изключване и дискриминациите и насърчава социалната справедливост и закрила, равенството между жените и мъжете, солидарността между поколенията и защитата на правата на детето.

Той насърчава икономическото, социалното и териториалното сближаване, както и солидарността между държавите-членки.

Той зачита богатството на своето културно и езиково многообразие и следи за опазването и развитието на европейското културно наследство.
4. Съюзът установява икономически и паричен съюз, чиято парична единица е еврото.
5. В отношенията си с останалата част от света Съюзът утвърждава и насърчава своите ценности и интереси и допринася за защитата на своите граждани. Той допринася за мира, сигурността, устойчивото развитие на планетата, солидарността и взаимното уважение между народите, свободната и справедлива търговия, премахването на бедността и защитата на правата на човека и в частност тези на детето, както и за стриктното спазване и развитието на международното право, и по-специално зачитането на принципите на Устава на Организацията на обединените нации.

6. Съюзът преследва своите цели чрез подходящи средства, в зависимост от областите на компетентност, които са му предоставени с Договорите.

Член 4

1. В съответствие с член 5, всички области на компетентност, които не са предоставени на Съюза в Договорите, принадлежат на държавите-членки.
2. Съюзът зачита равенството на държавите-членки пред Договорите, както и националната им идентичност, присъща на техните основни политически и конституционни структури, включително по отношение на местното и регионалното самоуправление. Той зачита съществените функции на държавата и по-специално онези, които имат за цел да осигуряват нейната териториална цялост, да поддържат обществения ред и да опазват националната сигурност. По-специално, националната сигурност остава единствено в рамките на отговорността на всяка държава-членка.
3. Съгласно принципа на лоялното сътрудничество, Съюзът и държавите-членки при пълно взаимно зачитане си съдействат при изпълнението на задачите, произтичащи от Договорите.

Държавите-членки вземат всички общи или специални мерки, необходими за гарантиране на задълженията, произтичащи от Договорите или от актовете на институциите на Съюза.

Държавите-членки съдействат на Съюза при изпълнението на неговите задачи и се въздържат от всякакви мерки, които биха могли да застрашат постигането на целите на Съюза.

Член 5

(предишен член 5 от ДЕО)

1. Принципът на предоставената компетентност определя границите на компетентност на Съюза. Принципите на субсидиарност и на пропорционалност определят упражняването на тази компетентност.
2. По силата на принципа на предоставената компетентност, Съюзът действа единствено в границите на компетентност, която държавите-членки са му предоставили с Договорите, с оглед постигане на поставените в тези Договори цели. Всяка компетентност, която не е предоставена на Съюза с Договорите, принадлежи на държавите-членки.
3. По силата на принципа на субсидиарност, в областите, които не попадат в неговата изключителна компетентност, Съюзът действа само в случай и доколкото целите на предвиденото действие не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите-членки, както на централно, така и на регионално и местно равнище, а поради обхвата или последиците от предвиденото действие могат да бъдат по-добре постигнати на равнището на Съюза.

Институциите на Съюза прилагат принципа на субсидиарност в съответствие с Протокола относно прилагането на принципите на субсидиарност и на пропорционалност. Националните парламенти следят за спазването на принципа на субсидиарност в съответствие с процедурата, предвидена в този протокол.

4. По силата на принципа на пропорционалност, съдържанието и формата на дейност на Съюза не надхвърлят необходимото за постигане на целите на Договорите.

Институциите на Съюза прилагат принципа на пропорционалност в съответствие с Протокола относно прилагането на принципите на субсидиарност и пропорционалност.

Член 6
(предишен член 6 от ДЕС)

1. Съюзът зачита правата, свободите и принципите, определени в Хартата на основните права на Европейския съюз от 7 декември 2000 г., адаптирана на 12 декември 2007 г. в Страсбург, която има същата юридическа сила като Договорите.

Разпоредбите на Хартата не разширяват по никакъв начин определените в Договорите области на компетентност на Съюза.

Правата, свободите и принципите, съдържащи се в Хартата, се тълкуват съгласно общите разпоредби на дял VII на Хартата, уреждащи нейното тълкуване и прилагане, и като надлежно се вземат предвид разясненията в Хартата, които посочват източниците на тези разпоредби.

2. Съюзът се присъединява към Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи. Това присъединяване не променя областите на компетентност на Съюза, така както са определени в Договорите.

3. Основните права, както са гарантирани от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и както произтичат от общите конституционни традиции на държавите-членки, са част от правото на Съюза в качеството им на общи принципи.

Член 7
(предишен член 7 от ДЕС)

1. По мотивирано предложение на една трета от държавите-членки, на Европейския парламент или на Европейската комисия Съветът, с мнозинство от четири пети от своите членове, след като получи одобрение от Европейския парламент, може да констатира наличието на очевиден риск от тежко нарушение от държава-членка на ценностите, посочени в член 2. Преди да направи тази констатация, Съветът изслушва въпросната държава-членка и може да отправи препоръки към нея съгласно същата процедура.

Съветът редовно проверява дали основанията за такава констатация продължават да са налице.

2. Европейският съвет, като действа с единодушие, по предложение на една трета от държавите-членки или на Европейската комисия, след като получи одобрение от Европейския парламент, може да установи наличието на тежко и продължаващо нарушение на ценностите, посочени в член 2 от страна на дадена държава-членка, след като покани тази държава-членка да представи своята позиция.

3. Когато е направена констатация по параграф 2, Съветът може с квалифицирано мнозинство да вземе решение за суспендирането на някои права, произтичащи от прилагането на Договорите по отношение на въпросната държава-членка, включително и на правото на глас на представителя на правителството на тази държава-членка в Съвета. Като осъществява това, Съветът взема под внимание възможните последици от такова суспендиране върху правата и задълженията на физическите и юридическите лица.

Във всеки случай задълженията на въпросната държава-членка според Договорите продължават да бъдат обвързващи за нея.

4. Съветът може впоследствие с квалифицирано мнозинство да вземе решение да измени или отмени мерките, взети въз основа на параграф 3, в отговор на промените в ситуацията, която е наложила тяхното налагане.

5. Условието и редът за гласуване, които, за целите на настоящия член, се прилагат за Европейския парламент, за Европейския съвет и за Съвета, са определени в член 354 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Член 8

1. Съюзът развива привилегирани отношения със съседните страни с оглед установяване на пространство на просперитет и добросъседство, основано на ценностите на Съюза и се характеризира с близки и мирни отношения, изградени на основата на сътрудничеството.

2. За целите на параграф 1 Съюзът може да сключва специфични споразумения със заинтересованите страни. Тези споразумения могат да съдържат реципрочни права и задължения, както и възможността за предприемане на съвместни действия. Тяхното прилагане е предмет на периодично съгласуване.

ДЯЛ II

РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ДЕМОКРАТИЧНИТЕ ПРИНЦИПИ

Член 9

Във всички свои дейности Съюзът зачита принципа на равенство между гражданите, които се ползват от еднакво внимание от страна на институциите, органите, службите и агенциите на Съюза. Всяко лице, което притежава гражданство на държава-членка, е гражданин на Съюза. Гражданството на Съюза се добавя към националното гражданство и не го заменя.

Член 10

1. Функционирането на Съюза се основава на представителната демокрация.

2. В рамките на Съюза гражданите се представляват пряко в Европейския парламент.

Държавите-членки се представляват в Европейския съвет от техните държавни или правителствени ръководители, а в Съвета — от техните правителства, които от своя страна са демократично отговорни пред националните си парламенти или пред гражданите си.

3. Всеки гражданин има право да участва в демократичния живот на Съюза. Решенията се вземат възможно най-открито и възможно най-близо до гражданите.

4. Политическите партии на европейско равнище допринасят за формирането на европейско политическо съзнание и за изразяването на волята на гражданите на Съюза.

Член 11

1. Институциите предоставят чрез подходящи средства на гражданите и представителните организации възможността да изразяват и обменят публично своите мнения във всички области на дейност на Съюза.
2. Институциите поддържат открит, прозрачен и редовен диалог с представителните организации и гражданското общество.
3. С цел да осигури съгласуваност и прозрачност на дейността на Съюза, Комисията провежда широки консултации със заинтересованите страни.
4. Най-малко един милион граждани на Съюза, граждани на значителен брой държави-членки, могат да поемат инициативата да приканят Комисията да представи подходящо предложение, в рамките на предоставените ѝ правомощия, по въпроси, за които тези граждани считат, че за целите на прилагането на Договорите е необходим юридически акт на Съюза.

Процедурите и условията, необходими за представяне на такава инициатива се определят в съответствие с член 24, първа алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Член 12

Националните парламенти допринасят активно за доброто функциониране на Съюза:

- а) като биват информирани от институциите на Съюза и биват нотифицирани за проектите на законодателни актове на Съюза в съответствие с Протокола относно ролята на националните парламенти в Европейския съюз;
- б) като следят за спазването на принципа на субсидиарност в съответствие с процедурите, предвидени в Протокола относно прилагането на принципите на субсидиарност и на пропорционалност;
- в) като участват, в рамките на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, в механизмите за оценка на изпълнението на политиките на Съюза в това пространство, в съответствие с член 70 от Договора за функционирането на Европейския съюз и като участват в политическия контрол на Европол и в оценката на дейностите на Евроюст съгласно членове 88 и 85 от този договор;
- г) като участват в процедурите за преразглеждане на Договорите съгласно член 48 от настоящия договор;
- д) като биват информирани за молбите за присъединяване към Съюза съгласно член 49 от настоящия договор;
- е) като участват в междупарламентарното сътрудничество между националните парламенти и с Европейския парламент, в съответствие с Протокола относно ролята на националните парламенти в Европейския съюз.

ДЯЛ III

РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ИНСТИТУЦИИТЕ

Член 13

1. Съюзът разполага с институционална рамка, която има за цел да насърчава неговите ценности, да преследва неговите цели, да служи на неговите интереси, на интересите на неговите граждани и на тези на държавите-членки, както и да осигурява съгласуваност, ефикасност и последователност на неговите политики и дейности.

Институциите на Съюза са:

- Европейският парламент,
- Европейският съвет,
- Съветът,
- Европейската комисия (по-нататък наричана „Комисията“),
- Съдът на Европейския съюз,
- Европейската централна банка,
- Сметната палата.

2. Всяка институция действа в кръга на правомощията, които са ѝ предоставени с Договорите, в съответствие с процедурите, условията и целите, предвидени в тях. Институциите осъществяват лоялно сътрудничество помежду си.

3. Разпоредбите относно Европейската централна банка и Сметната палата, както и подробни разпоредби за другите институции, са включени в Договора за функционирането на Европейския съюз.

4. Европейският парламент, Съветът и Комисията се подпомагат от Икономически и социален комитет и от Комитет на регионите, които упражняват консултативни функции.

Член 14

1. Европейският парламент осъществява, съвместно със Съвета, законодателни и бюджетни функции. Той осъществява функции по политически контрол и консултативни функции в съответствие с условията, предвидени в Договорите. Той избира председателя на Комисията.

2. Европейският парламент се състои от представители на гражданите на Съюза. Техният брой не надвишава седемстотин и петдесет, плюс председателя. Представителството на гражданите е регресивно пропорционално, с минимален праг от шест представители за държава-членка. Никоя държава-членка не получава повече от деветдесет и шест места.

Европейският съвет приема с единодушие, по инициатива на Европейския парламент и с неговото одобрение, решение, с което се определя съставът на Европейския парламент при спазване на посочените в първа алинея принципи.

3. Членовете на Европейския парламент се избират за срок от пет години въз основа на всеобщо пряко изборително право, при свободно и тайно гласуване.
4. Европейският парламент избира измежду членовете си председател и Бюро.

Член 15

1. Европейският съвет дава на Съюза необходимия тласък за неговото развитие и определя неговите общи политически насоки и приоритети. Той не изпълнява законодателни функции.
2. Европейският съвет се състои от държавните или правителствените ръководители на държавите-членки, председателя на Европейския съвет и председателя на Комисията. Върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност участва в неговата работа.
3. Европейският съвет заседава два пъти на шест месеца, като се свиква от неговия председател. Когато дневният ред го налага, членовете на Европейския съвет могат да решат да бъдат подпомагани от по един министър, а що се отнася до председателя на Комисията – от един член на Комисията. Когато обстоятелствата го налагат, председателят свиква извънредно заседание на Европейския съвет.
4. Европейският съвет се произнася с консенсус, освен в случаите, за които в Договорите е предвидено друго.
5. Европейският съвет избира своя председател с квалифицирано мнозинство за срок от две години и половина, като неговият мандат може да бъде подновен еднократно. В случай на невъзможност да изпълнява функциите си или извърши сериозно нарушение, Европейският съвет може да прекрати неговия мандат според същата процедура.
6. Председателят на Европейския съвет:
 - а) председателства и ръководи работата на Европейския съвет;
 - б) съвместно с председателя на Комисията и въз основа на работата на Съвета по общи въпроси осигурява подготовката и приемствеността на работата на Европейския съвет;
 - в) се стреми да улеснява сближаването и консенсуса в Европейския съвет;
 - г) представя пред Европейския парламент доклад след всяко заседание на Европейския съвет.

Председателят на Европейския съвет осигурява на своето равнище и в това си качество външното представителство на Съюза по въпросите, отнасящи се до общата външна политика и политика на сигурност, без да се засягат компетентността на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност.

Председателят на Европейския съвет не може да упражнява национален мандат.

Член 16

1. Съветът съвместно с Европейския парламент осъществява законодателни и бюджетни функции. Той осъществява функции по определяне на политиките и координиране, в съответствие с условията, предвидени в Договорите.
2. Съветът се състои от по един представител на всяка държава-членка на ниво министри, който може да обвързва правителството на държавата-членка, която представлява и да упражнява нейното право на глас.
3. Съветът действа с квалифицирано мнозинство, освен когато в Договорите е предвидено друго.
4. От 1 ноември 2014 г. квалифицираното мнозинство се определя като мнозинство, формирано от гласовете на най-малко 55 % от членовете на Съвета, което включва най-малко петнадесет членове и представлява държави-членки, които обхващат население не по-малко от 65 % от населението на Съюза.

Блокиращото малцинство трябва да включва най-малко четирима членове на Съвета, като в противен случай се приема, че е налице квалифицирано мнозинство.

Останалите правила за гласуване с квалифицирано мнозинство са определени в член 238, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

5. Преходните разпоредби относно определението за квалифицирано мнозинство, които се прилагат до 31 октомври 2014 г., както и тези, които ще се прилагат между 1 ноември 2014 г. и 31 март 2017 г., са определени в Протокола относно преходните разпоредби.

6. Съветът заседава в различни състави, чиито списък се приема в съответствие с член 236 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Съветът по общи въпроси осигурява съгласуваност в работата на различните състави на Съвета. Той подготвя заседанията на Европейския съвет и съвместно с председателя на Европейския съвет и с Комисията следи за изпълнението на взетите решения.

Съветът по външни работи разработва външната дейност на Съюза в съответствие със стратегическите насоки, определени от Европейския съвет, и осигурява съгласуваност в дейността на Съвета.

7. Комитетът на постоянните представители на правителствата на държавите-членки отговаря за подготовката на работата на Съвета.

8. Съветът заседава в открито заседание, когато обсъжда и гласува проекти на законодателни актове. За тази цел всяко заседание на Съвета се разделя на две части — посветени съответно на обсъждания на законодателни актове на Съюза и на незаконодателни дейности.

9. Председателството на съставите на Съвета, с изключение на този по външни работи, се поема от представителите на държавите-членки в Съвета според равнопоставена ротационна система при условията, определени съгласно член 236 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Член 17

1. Комисията допринася за общия интерес на Съюза и предприема подходящи инициативи в тази насока. Тя следи за прилагането на Договорите и на мерките, приети от институциите по силата на тези Договори. Тя съблюдава прилагането на правото на Съюза под контрола на Съда на Европейския съюз. Тя изпълнява бюджета и управлява програмите. Тя осъществява функции по координиране, изпълнение и управление съобразно условията, предвидени в Договорите. С изключение на общата външна политика и политика на сигурност и на другите предвидени в Договорите случаи, тя осигурява външното представителство на Съюза. Тя поема инициативите за годишното и многогодишното планиране в рамките на Съюза с цел постигане на междуинституционални споразумения.

2. Законодателен акт на Съюза може да бъде приет единствено по предложение на Комисията, освен ако в Договорите е предвидено друго. Другите актове се приемат по предложение на Комисията, когато това е предвидено в Договорите.

3. Мандатът на Комисията е пет години.

Членовете на Комисията се избират на основание на тяхната обща компетентност и ангажираност към европейската идея и измежду лица, чиято независимост е извън съмнение.

Комисията изпълнява своите задължения при пълна независимост. Без да се засягат разпоредбите на член 18, параграф 2, членовете на Комисията не могат да искат, нито да приемат инструкции от никое правителство, институция, орган, служба или агенция. Те се въздържат от всякакво действие, несъвместимо с техните функции или с изпълнението на техните задачи.

4. Комисията, назначена в периода между датата на влизане в сила на Договора от Лисабон и 31 октомври 2014 г., се състои от по един представител на всяка държава-членка, включително председателя на Комисията и върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, който е един от заместник-председателите на Комисията.

5. От 1 ноември 2014 г. Комисията се състои от брой членове, включително нейния председател и върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, който отговаря на две трети от броя на държавите-членки, освен ако Европейският съвет, като действа с единодушие не реши да промени този брой.

Членовете на Комисията се избират измежду гражданите на държавите-членки на основата на строго равнопоставена за държавите-членки ротационна система, която отразява демографското и географското многообразие на всички държави-членки на Съюза. Тази система се установява с единодушие от Европейския съвет в съответствие с член 244 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

6. Председателят на Комисията:

- а) определя насоките, в рамките на които Комисията изпълнява своите функции;
- б) взема решения за вътрешната ѝ организация, за да осигури последователност, ефективност и колективен характер на нейната дейност;

- в) назначава заместник-председателите, с изключение на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, измежду членовете на Комисията.

Член на Комисията подава оставка, ако председателят му я поиска. Върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност подава оставка в съответствие с процедурата, предвидена в член 18, параграф 1, ако председателят му я поиска.

7. Като се вземат предвид изборите за Европейски парламент и след провеждане на съответни консултации, Европейският съвет, като действа с квалифицирано мнозинство предлага на Европейския парламент кандидат за длъжността председател на Комисията. Този кандидат се избира от Европейския парламент с мнозинството на членовете, които го съставляват. Ако този кандидат не получи необходимото мнозинство, Европейският съвет, като действа с квалифицирано мнозинство предлага в срок от един месец нов кандидат, който се избира от Европейския парламент според същата процедура.

Съветът, по общо съгласие с избрания председател, приема списъка на другите лица, които предлага за членове на Комисията. Изборът им се осъществява въз основа на предложенията, направени от държавите-членки в съответствие с критериите, предвидени в параграф 3, втора алинея и в параграф 5, втора алинея.

Председателят, върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и другите членове на Комисията колективно се подлагат на гласуване за одобрение от Европейския парламент. На основание на това одобрение Комисията се назначава от Европейския съвет, който действа с квалифицирано мнозинство.

8. Комисията колективно е отговорна пред Европейския парламент. В съответствие с член 234 от Договора за функционирането на Европейския съюз Европейският парламент може да гласува вот на недоверие на Комисията. Ако бъде приет такъв вот на недоверие, членовете на Комисията трябва да подадат колективно оставка и върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност трябва също да подаде оставка по отношение на функциите, които осъществява в Комисията.

Член 18

1. Европейският съвет, като действа с квалифицирано мнозинство, със съгласието на председателя на Комисията, назначава върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност. Европейският съвет може да прекрати мандата му по същата процедура.

2. Върховният представител провежда външната политика и политика на сигурност на Съюза. Той допринася чрез предложенията си за разработването на тази политика и я изпълнява в качеството си на пълномощник на Съвета. Същото се отнася за общата политика за сигурност и отбрана.

3. Върховният представител председателства Съвета по външни работи.

4. Върховният представител е един от заместник-председателите на Комисията. Той следи за съгласуваността на външната дейност на Съюза. Той е натоварен, в рамките на Комисията, с отговорностите, които са предоставени на последната в областта на външните отношения, и с

координирането на другите аспекти на външната дейност на Съюза. При изпълнение на тези отговорности в рамките на Комисията, и само по отношение на тези отговорности, върховният представител е обвързан от процедурите, които уреждат функционирането на Комисията, доколкото това е съвместимо с параграфи 2 и 3.

Член 19

1. Съдът на Европейския съюз се състои от Съд, Общ съд и специализирани съдилища. Той осигурява спазването на правото при тълкуването и прилагането на Договорите.

Държавите-членки установяват правните средства, необходими за осигуряването на ефективна правна защита в областите, обхванати от правото на Съюза.

2. Съдът се състои от по един съдия от всяка държава-членка. Той се подпомага от генерални адвокати.

Общият съд включва поне по един съдия от държава-членка.

Съдиите и генералните адвокати на Съда и съдиите на Общия съд се избират измежду лица, чиято независимост е извън съмнение и които отговарят на условията, предвидени в членове 253 и 254 от Договора за функционирането на Европейския съюз. Те се назначават по общо съгласие от правителствата на държавите-членки за срок от шест години. Съдиите и генералните адвокати, чийто мандат изтича, могат да бъдат преназначавани.

3. Съдът на Европейския съюз се произнася в съответствие с Договорите:

- а) по искове, подадени от държава-членка, от институция или от физическо или юридическо лице;
- б) с преюдициални заключения, по искане на националните юрисдикции, относно тълкуването на правото на Съюза или относно действителността на актове, приети от институциите;
- в) в другите случаи, предвидени в Договорите.

ДЯЛ IV

РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ЗАСИЛЕНОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Член 20

(предишни членове 27 А – 27 Д, 40 – 40 Б и 43 – 45 от ДЕС и предишни членове 11 и 11 А от ДЕО)

1. Държавите-членки, които желаят да установят помежду си засилено сътрудничество в области, които не попадат в изключителната компетентност на Съюза, могат да ползват неговите институции и да упражняват тези области на компетентност, като прилагат съответните разпоредби на Договорите, в границите и по реда и условията, предвидени в настоящия член, както и в членове 326 – 334 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Засиленото сътрудничество има за цел да благоприятства осъществяването на целите на Съюза, да защитава неговите интереси и да засилва процеса на интеграция. То е открито за всички държави-членки по всяко време съгласно член 328 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

2. Решението за установяване на засилено сътрудничество се приема от Съвета като крайна мярка, след като той установи, че целите на това сътрудничество не могат да бъдат постигнати в разумен срок от Съюза като цяло, и при условие че в него участват поне девет държави-членки. Съветът действа в съответствие с процедурата, предвидена в член 329 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

3. Всички членове на Съвета могат да участват в неговите обсъждания, но в гласуването участват само членовете на Съвета, представляващи държавите-членки, които вземат участие в засиленото сътрудничество. Редът и условията за гласуване са предвидени в член 330 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

4. Актовете, приети в рамките на засилено сътрудничество, обвързват единствено участващите държави-членки. Те не се считат за част от достиженията на правото, които трябва да бъдат приети от държавите-кандидатки за присъединяване към Съюза.

ДЯЛ V

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ВЪНШНАТА ДЕЙНОСТ НА СЪЮЗА И СПЕЦИФИЧНИ РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ОБЩАТА ВЪНШНА ПОЛИТИКА И ПОЛИТИКА НА СИГУРНОСТ

ГЛАВА I

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ВЪНШНАТА ДЕЙНОСТ НА СЪЮЗА

Член 21

1. Дейността на Съюза на международната сцена се ръководи от основополагащите принципи за неговото създаване, развитие и разширяване, които той цели да насърчава в останалата част от света: демокрацията, правовата държава, универсалността и неделимостта на правата на човека и на основните свободи, зачитането на човешкото достойнство, принципите на равенство и солидарност и зачитането на принципите на Устава на Организацията на обединените нации и на международното право.

Съюзът се стреми да развива отношения и да изгражда партньорства с трети страни и с международните, регионалните или световните организации, които споделят принципите, посочени в първа алинея. Той се стреми към намиране на решения на общите проблеми на многостранна основа, по-специално в рамките на Организацията на обединените нации.

2. Съюзът определя и провежда общи политики и действия и допринася за осигуряването на висока степен на сътрудничество във всички области на международните отношения, с цел:

а) опазване на своите ценности и основни интереси, на своята сигурност, независимост и цялост;

- б) утвърждаване и укрепване на демокрацията, правовата държава, правата на човека и принципите на международното право;
- в) опазване на мира, предотвратяване на конфликти и укрепване на международната сигурност, съгласно целите и принципите на Устава на Организацията на обединените нации, както и на принципите на Заключителния акт от Хелзинки и целите на Парижката харта, включително тези, които се отнасят до външните граници;
- г) подпомагане на устойчивото развитие в икономическо и социално отношение и в областта на опазването на околната среда в развиващите се страни, с основна цел премахване на бедността;
- д) насърчаване на интеграцията на всички страни в световната икономика, включително чрез постепенно премахване на пречките пред международната търговия;
- е) принос в разработването на международни мерки за опазване и подобряване на качеството на околната среда и устойчивото управление на световните природни ресурси, с цел осигуряване на устойчиво развитие;
- ж) подпомагане на населението, страните и регионите, пострадали от природни или причинени от човека бедствия; както и
- з) насърчаване на международна система, основана на засилено многостранно сътрудничество и добро глобално управление.

3. Съюзът спазва принципите и следва целите, изброени в параграфи 1 и 2, при разработването и провеждането както на външната си дейност в различните области, обхванати от настоящия дял и пета част на Договора за функционирането на Европейския съюз, така и на другите си политики в техните външни аспекти.

Съюзът следи за съгласуваността между различните области на външната си дейност, както и между тези области и другите си политики. Съветът и Комисията, подпомагани от върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, осигуряват тази съгласуваност и си сътрудничат за тази цел.

Член 22

1. Въз основа на принципите и целите, изброени в член 21, Европейският съвет определя стратегическите интереси и цели на Съюза.

Решенията на Европейския съвет относно стратегическите интереси и цели на Съюза са свързани с общата външна политика и политика на сигурност, както и с други области на външната дейност на Съюза. Те могат да се отнасят до отношенията на Съюза с конкретна страна или регион, или да следват тематичен подход. В тях се определя продължителността им и средствата, които Съюзът и държавите-членки трябва да предоставят.

Европейският съвет действа с единодушие по препоръка на Съвета, която е приета от него по реда и условията, предвидени за всяка област. Решенията на Европейския съвет се прилагат съгласно процедурите, предвидени в Договорите.

2. Върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, по отношение на общата външна политика и политика на сигурност, и Комисията, по отношение на останалите области на външната дейност, могат да представят съвместни предложения пред Съвета.

ГЛАВА 2

СПЕЦИФИЧНИ РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ОБЩАТА ВЪНШНА ПОЛИТИКА И ПОЛИТИКА НА СИГУРНОСТ

РАЗДЕЛ I

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 23

Дейността на Съюза на международната сцена, съгласно настоящата глава, се основава на принципите, преследва целите и се провежда в съответствие с общите разпоредби, предвидени в глава 1.

Член 24

(предишен член 11 от ДЕС)

1. Компетентността на Съюза в областта на общата външна политика и политика на сигурност обхваща всички области на външната политика, както и всички въпроси, свързани със сигурността на Съюза, включително постепенното формиране на обща отбранителна политика, която може да прерасне в обща отбрана.

Общата външна политика и политика на сигурност е предмет на специфични правила и процедури. Тя се определя и прилага от Европейския съвет и от Съвета, които решават с единодушие, освен в случаите, когато в Договорите е предвидено друго. Приемането на законодателни актове се изключва. Тази политика се изпълнява от върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и от държавите-членки, в съответствие с Договорите. Конкретните роли на Европейския парламент и на Комисията в тази област се определят от Договорите. Съдът на Европейския съюз не е компетентен по отношение на тези разпоредби, с изключение на компетентността да следи за съответствието с член 40 от настоящия договор и да проверява законосъобразността на определени решения, посочени в член 275, втора алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз.

2. В рамките на принципите и целите на своята външна дейност Европейският съюз провежда, определя и прилага обща външна политика и политика на сигурност, която се основава на развитието на взаимната политическа солидарност между държавите-членки, на определянето на въпросите от общ интерес и постигането на все по-висока степен на сближаване в действията на държавите-членки.

3. Държавите-членки подкрепят активно и безрезервно, в дух на лоялност и взаимна солидарност, външната политика и политика на сигурност на Съюза и зачитат дейността на Съюза в тази област.

Държавите-членки работят заедно за засилването и развиването на тяхната взаимна политическа солидарност. Те се въздържат от всяко действие, което е в противоречие с интересите на Съюза или може да накърни неговата ефикасност като свързваща сила в международните отношения.

Съветът и върховният представител осигуряват спазването на тези принципи.

Член 25
(предишен член 12 от ДЕС)

Съюзът провежда общата външна политика и политика на сигурност, като:

- a) определя общите насоки;
 - б) приема решения, които определят:
 - i) действията, които Съюзът следва да предприеме;
 - ii) позициите, които Съюзът следва да заеме;
 - iii) реда и условията за прилагане на решенията, посочени в подточки i) и ii);
- и
- в) укрепва системното сътрудничество между държавите-членки за провеждането на тяхната политика.

Член 26
(предишен член 13 от ДЕС)

1. Европейският съвет определя стратегическите интереси на Съюза, набелязва целите и формулира общите насоки на общата външна политика и политика на сигурност, включително по въпросите, относими към отбраната. Той приема необходимите решения.

Ако международното събитие го изисква, председателят на Европейския съвет свиква извънредно заседание на Европейския съвет с цел да се определят стратегическите направления на политиката на Съюза по отношение на това събитие.

2. Съветът разработва общата външна политика и политика на сигурност и приема решенията, необходими за определянето и прилагането на тази политика въз основа на общите насоки и стратегическите направления, определени от Европейския съвет.

Съветът и върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност следят за единството, съгласуваността и ефикасността на действията на Съюза.

3. Общата външна политика и политика на сигурност се изпълнява от върховния представител и от държавите-членки, като се използват както националните средства, така и средствата на Съюза.

Член 27

1. Върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, който председателства Съвета по външни работи, допринася с предложенията си за разработването на общата външна политика и политика на сигурност и осигурява прилагането на решенията, приети от Европейския съвет и Съвета.
2. Върховният представител представлява Съюза по въпросите, отнасящи се до общата външна политика и политика на сигурност. Той води политическия диалог с трети страни от името на Съюза и изразява позицията на Съюза в международните организации, както и на международните конференции.
3. При изпълнението на функциите си върховният представител се подпомага от Европейска служба за външна дейност. Тази служба работи в сътрудничество с дипломатическите служби на държавите-членки и включва длъжностни лица от компетентните служби на генералния секретариат на Съвета и на Комисията, както и командирован персонал от националните дипломатически служби. Организацията и функционирането на Европейската служба за външна дейност се определят с решение на Съвета. Съветът действа по предложение на върховния представител след консултация с Европейския парламент и след одобрение от Комисията.

Член 28

(предишен член 14 от ДЕС)

1. Когато международното положение налага оперативно действие от страна на Съюза, Съветът приема необходимите решения. Те определят задачите, обхвата и средствата, които трябва да се предоставят на Съюза, условията за изпълнението им и, ако е необходимо, тяхната продължителност.

Когато е налице промяна в обстоятелствата, които имат съществено въздействие върху въпросния предмет на такова решение, Съветът преразглежда принципите и целите на това решение и приема необходимите решения.

2. Решенията, посочени в параграф 1 обвързват държавите-членки относно позициите, които приемат и провеждането на дейността им.
3. Когато се предвижда приемане на национална позиция или действие по прилагането на решение, посочено в параграф 1, се предоставя информация от съответната държава-членка в срокове, които да позволят, ако това е необходимо, предварително съгласуване в рамките на Съвета. Задължението за предоставяне на предварителна информация не се прилага към мерките, с които решенията на Съвета само се транспонират на национално ниво.
4. В случаите на неотложна нужда, произтичаща от промяна в ситуацията, и при липса на преразглеждане на решението на Съвета, посочено в параграф 1, държавите-членки могат да приемат необходимите спешни мерки, като отчитат общите цели на посоченото решение. Въпросната държава-членка уведомява незабавно Съвета за всяка такава мярка.
5. В случаи на значителни затруднения при прилагането на решението, посочено в настоящия член, държавата-членка сезира Съвета, който ги обсъжда и търси подходящите решения. Тези решения не могат да противоречат на целите на решението, посочено в параграф 1, нито да препятстват ефикасността му.

Член 29

(предишен член 15 от ДЕС)

Съветът приема решения, които определят подхода на Съюза по отделен въпрос от географско или тематично естество. Държавите-членки следят техните национални политики да бъдат съобразени с позициите на Съюза.

Член 30

(предишен член 22 от ДЕС)

1. Всяка държава-членка, върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, или върховният представител с подкрепата на Комисията, може да сезира Съвета по всеки въпрос, отнасящ се до общата външна политика и политика на сигурност и може да внася, съответно, инициативи или предложения пред Съвета.

2. В случаите, изискващи бързо решение, върховният представител свиква извънредно заседание на Съвета служебно или по искане на държава-членка, в срок от четиридесет и осем часа, а при спешност – в по-кратък срок.

Член 31

(предишен член 23 от ДЕС)

1. Решенията по настоящата глава се вземат от Европейския съвет и от Съвета с единодушие, с изключение на случаите, когато в настоящата глава е предвидено друго. Приемането на законодателни актове се изключва.

Всеки член на Съвета, който гласува „въздържал се“ може да придружи вота си с изрична декларация по настоящата алинея. В този случай той не е задължен да прилага решението, но приема, че решението е обвързващо за Съюза. В дух на взаимна солидарност съответната държава-членка се въздържа от всякакво действие, което би могло да противоречи или да попречи на действието на Съюза, основаващо се на това решение, а останалите членки зачитат нейната позиция. Ако членовете на Съвета, придружили своето въздържане с такава декларация, представляват поне една трета от държавите-членки, обхващащи най-малко една трета от населението на Съюза, решението не се приема.

2. Чрез дерогация от разпоредбите на параграф 1, Съветът решава с квалифицирано мнозинство:

— когато приема решение, което определя действие или позиция на Съюза въз основа на решение на Европейския съвет относно стратегическите интереси и цели на Съюза, както е посочено в член 22, параграф 1;

— когато приема решение, което определя действие или позиция на Съюза по предложение на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, представено вследствие на конкретно искане, което Европейският съвет му е отправил по собствена инициатива или по инициатива на върховния представител;

- когато приема каквото и да е решение за изпълнението на решение, което определя действие или позиция на Съюза;
- при назначаване на специален представител съгласно член 33.

Ако член на Съвета заяви, че поради жизненоважни причини, които излага, свързани с националната политика, възнамерява да се противопостави на приемането на решение, за което се изисква квалифицирано мнозинство, той не участва в гласуването. Върховният представител, като се консултира постоянно със съответната държава-членка, търси приемливо за нея решение. При липса на резултат Съветът, като действа с квалифицирано мнозинство, може да поиска Европейският съвет да бъде сезиран по въпроса, с оглед приемането на решението с единодушие.

3. Европейският съвет може с единодушие да приеме решение, според което Съветът действа с квалифицирано мнозинство в случаи, различни от посочените в параграф 2.
4. Параграфи 2 и 3 не се прилагат за решенията, отнасящи се до военни въпроси или до отбраната.
5. По процедурни въпроси Съветът решава с мнозинство от членовете си.

Член 32

(предишен член 16 от ДЕС)

Държавите-членки се консултират взаимно в рамките на Европейския съвет и на Съвета по всеки въпрос на външната политика и сигурността, който е от общ интерес, с оглед на определянето на общ подход. Преди да предприеме каквото и да е действие на международната сцена или да поеме какъвто е да е ангажимент, който би могъл да засегне интересите на Съюза, всяка държава-членка се консултира с другите в рамките на Европейския съвет или на Съвета. Държавите-членки гарантират, чрез сближаването на своите действия, че Съюзът е в състояние да отстоява интересите и ценностите си на международната сцена. Държавите-членки са солидарни помежду си.

Когато Европейският съвет или Съветът са определили общ подход на Съюза по смисъла на първата алинея, върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и министрите на външните работи на държавите-членки координират действията си в рамките на Съвета.

Дипломатическите представителства на държавите-членки и делегациите на Съюза в трети страни и в международните организации си сътрудничат и допринасят за формулирането и прилагането на общия подход.

Член 33

(предишен член 18 от ДЕС)

Съветът може, по предложение на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, да назначава свой специален представител с мандат във връзка с отделни политически въпроси. Специалният представител упражнява своя мандат под ръководството на върховния представител.

Член 34

(предишен член 19 от ДЕС)

1. Държавите-членки координират своите действия в международни организации и на международни конференции. Те защитават в тях позициите на Съюза. Върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност осигурява организирането на тази координация.

В международни организации и на международни конференции, в които не участват всички държави-членки, държавите-участнички защитават позициите на Съюза.

2. В съответствие с член 24, параграф 3, държавите-членки, представени в международни организации или на международни конференции, в които не участват всички държави-членки, информират последните, както и върховния представител за всеки въпрос от съвместен интерес.

Държавите-членки, които са членки и на Съвета за сигурност на Обединените нации, съгласуват действията си и информират подробно останалите държави-членки, както и върховния представител. Държавите-членки, които са членки на Съвета за сигурност, защитават, при изпълнението на своите функции, позициите и интересите на Съюза, без това да засяга техните отговорности по силата на разпоредбите на Устава на Обединените нации.

Когато Съюзът е определил позиция по тема, включена в дневния ред на Съвета за сигурност на Организацията на обединените нации, държавите-членки, които заседават в него, поставят искане върховният представител да бъде поканен, за да изложи позицията на Съюза.

Член 35

(предишен член 20 от ДЕС)

Дипломатическите и консулските мисии на държавите-членки и делегациите на Съюза в трети страни и на международните конференции, както и техните представителства в международните организации, си сътрудничат, за да осигурят спазването и изпълнението на решенията, които определят позициите и действията на Съюза, приети по силата на настоящата глава.

Те засилват сътрудничеството си като обменят информация и правят съвместни оценки.

Те допринасят за осъществяване на правото на защита на гражданите на Съюза на територията на трети страни, посочено в член 20, параграф 2, буква в) от Договора за функционирането на Европейския съюз, както и за приетите мерките съгласно член 23 от този договор.

Член 36

(предишен член 21 от ДЕС)

Върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност се консултира редовно с Европейския парламент по главните аспекти и основните решения в областта на

общата външна политика и политика на сигурност и общата политика за сигурност и отбрана, като го информира за развитието на тези политики. Той гарантира, че възгледите на Европейския парламент надлежно са взети предвид. Специалните представители могат да участват в информирането на Европейския парламент.

Европейският парламент може да отправя запитвания или да изготвя препоръки до Съвета и до върховния представител на Съюза. Той провежда два пъти годишно дебати по постигнатия напредък в изпълнението на общата външна политика и политика на сигурност, включително общата политика за сигурност и отбрана.

Член 37

(предишен член 24 от ДЕС)

Съюзът може да сключва споразумения с една или няколко държави или международни организации в областите, които попадат в обхвата на настоящата глава.

Член 38

(предишен член 25 от ДЕС)

Без да се засяга член 240 от Договора за функционирането на Европейския съюз, Комитетът за политика и сигурност следи международното положение в областите, обхванати от общата външна политика и политиката на сигурност и допринася за определянето на политиката посредством представянето на становища в Съвета, по искане на Съвета, на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност или по негова собствена инициатива. Той също така наблюдава прилагането на съгласуваните политики, без да се засягат правомощията на върховния представител.

В обхвата на настоящата глава Комитетът по политика и сигурност упражнява, под ръководството на Съвета и на върховния представител, политически контрол и стратегическо ръководство на операциите за управление на кризи, посочени в член 43.

За целите и времетраенето на операциите, определени от Съвета, по управление на кризисни ситуации Съветът може с решение да оправомощи Комитета да взема съответните решения във връзка с политическия контрол и стратегическото ръководство на операциите.

Член 39

В съответствие с член 16 от Договора за функционирането на Европейския съюз и чрез дерогация от параграф 2 от него, Съветът приема решение, с което се определят правилата за защита на физическите лица по отношение на обработката на личните данни от държавите-членки при извършване на дейности, попадащи в обхвата на настоящата глава, както и по отношение на свободното движение на тези данни. Спазването на тези правила е предмет на контрол от страна на независими органи.

Член 40
(предишен член 47 от ДЕС)

Осъществяването на общата външна политика и политика на сигурност не засяга прилагането на процедурите и съответния обхват на правомощията на институциите, предвидени в Договорите с оглед упражняването на областите на компетентност на Съюза, посочени в членове 3 – 6 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

По същия начин осъществяването на политиките, посочени в тези членове, не засяга прилагането на процедурите и съответния обхват на правомощията на институциите, предвидени в Договорите с оглед упражняването на областите на компетентност на Съюза съгласно настоящата глава.

Член 41
(предишен член 28 от ДЕС)

1. Административните разходи, възникнали за институциите от прилагането на настоящата глава, разглеждани в настоящия дял, се осигуряват от бюджета на Съюза.

2. Оперативните разходи, възникващи при прилагането на настоящата глава, също се осигуряват от бюджета на Съюза, с изключение на разходите за военни операции или в областта на отбраната, както и в случаите, когато Съветът с единодушие е решил друго.

В случаите, когато даден разход не се осигурява от бюджета на Съюза, той се поема от държавите-членки в съответствие с размера на brutния национален продукт, освен ако Съветът с единодушие не е решил друго. По отношение на разходите, възникващи от военни операции или в областта на отбраната, държавите-членки, чиито представители в Съвета са направили официална декларация по смисъла на член 31, параграф 1, втора алинея, не са задължени да участват в тяхното финансиране.

3. Съветът приема решение, което установява специфичните процедури за гарантиране на бърз достъп до бюджетните кредити на Съюза, предназначени за спешно финансиране на инициативи в рамките на общата външна политика и политика на сигурност и по-конкретно за дейностите по подготовка на мисия, посочена в член 42, параграф 1 и член 43. Той действа след консултация с Европейския парламент.

Дейностите по подготовка на мисиите, посочени в член 42, параграф 1 и член 43, които не са за сметка на бюджета на Съюза, се финансират от начален фонд, набран от вноски на държавите-членки.

Съветът приема с квалифицирано мнозинство, по предложение на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, решения, които установяват:

- а) реда и условията за формиране и финансиране на началния фонд, по-конкретно отпуснатите на фонда финансови средства;
- б) реда и условията за управление на началния фонд;

в) реда и условията на финансовия контрол.

Когато мисията, планирана в съответствие с член 42, параграф 1 и член 43, не може да бъде за сметка на бюджета на Съюза, Съветът упълномощава върховния представител да използва този фонд. Върховният представител докладва на Съвета за изпълнението на този мандат.

РАЗДЕЛ 2

РАЗПОРЕДБИ, СВЪРЗАНИ С ОБЩАТА ПОЛИТИКА ЗА СИГУРНОСТ И ОТБРАНА

Член 42

(предишен член 17 от ДЕС)

1. Общата политика за сигурност и отбрана е неразделна част от общата външна политика и политика на сигурност. Тя осигурява на Съюза оперативен капацитет, който почива на граждански и военни средства. Съюзът може да прибегне до тях при изпълнение на мисии извън територията на Съюза, с цел да осигури поддържането на мира, предотвратяването на конфликти и укрепването на международната сигурност, в съответствие с принципите на Устава на Организацията на обединените нации. Изпълнението на тези задачи се основава на капацитета, предоставен от държавите-членки.

2. Общата политика за сигурност и отбрана включва постепенното определяне на обща политика на отбрана на Съюза. Тя ще доведе до обща отбрана от момента, в който Европейският съвет, като действа с единодушие, вземе това решение. В такъв случай, той препоръчва на държавите-членки да приемат решение в този смисъл в съответствие с конституционните им изисквания.

Политиката на Съюза по смисъла на настоящия раздел не засяга специфичния характер на отбранителната политика и политиката на сигурност на някои държави-членки и зачита задълженията на някои държави-членки, които виждат осъществяването на тяхната обща отбрана в рамките на Организацията на Северноатлантическия договор (НАТО) в съответствие със Северноатлантическия договор, и е съвместима с общата външна политика и политика на сигурност, създадена в неговите рамки.

3. Държавите-членки предоставят на разположение на Съюза, с оглед прилагането на общата политика за сигурност и отбрана, граждански и военни способности, за да допринесат за реализиране на определените от Съвета цели. Държавите-членки, които сформират помежду си многонационални сили, могат също да ги предоставят на разположение на общата политика за сигурност и отбрана.

Държавите-членки се задължават постепенно да подобряват своите военни способности. Агенцията в областта на развитието на отбранителните способности, научните изследвания, придобиването на военна техника и въоръжаване (наричана по-нататък „Европейска агенция по отбраната“) определя оперативните нужди, насърчава мерки за удовлетворяването им, допринася за определянето и при необходимост за изпълнението на всички необходими мерки за засилване на производствената и технологична база в сектора на отбраната, участва в определянето на европейска политика в областта на способностите и въоръжаването, и подпомага Съвета при оценката на подобряването на военните способности.

4. Решенията, свързани с общата политика за сигурност и отбрана, включително тези, които се отнасят до започване на мисия, посочена в настоящия член, се приемат от Съвета, като действия с единодушие, по предложение на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност или по инициатива на държава-членка. Върховният представител може да предложи да се прибегне до национални средства, както и до инструментите на Съюза, при необходимост съвместно с Комисията.

5. Съветът може да повери изпълнението на мисия в рамките на Съюза на група държави-членки с оглед защитата на ценностите на Съюза и отстояването на неговите интереси. Изпълнението на такава мисия се урежда от член 44.

6. Държавите-членки, чиито военни способности отговарят на по-високи критерии и които са поели по-обвързващи ангажменти в тази област с оглед на най-отговорните мисии, установяват постоянно структурирано сътрудничество в рамките на Съюза. Това сътрудничество се урежда с член 46. То не засяга разпоредбите на член 43.

7. В случай, когато държава-членка стане обект на въоръжено нападение на нейната територия, другите държави-членки са задължени да ѝ окажат помощ и съдействие с всички средства, с които разполагат, в съответствие с член 51 от Устава на Организацията на обединените нации. Това не засяга специфичния характер на политиката за сигурност и отбрана на някои държави-членки.

Ангажиментите и сътрудничеството в тази област са съвместими с ангажиментите, поети в рамките на Организацията на Северноатлантическия договор, която остава за държавите, които членуват в нея, основа на колективната им отбрана и главна инстанция за нейното осъществяване.

Член 43

1. Мисиите, посочени в член 42, параграф 1, при които Съюзът може да прибегне до използването на граждански и военни средства, включват съвместни действия в областта на разоръжаването, хуманитарни и евакуационни мисии, мисии за съвет и помощ във военната област, мисии за предотвратяване на конфликти и поддържане на мира, мисии на военни сили за управление на кризи, включително умиротворителни мисии и стабилизиращи операции след края на конфликти. Всички тези мисии могат да допринесат за борбата срещу тероризма, включително чрез подкрепата, оказвана на трети страни, за да се борят с тероризма на своя територия.

2. Съветът приема решения относно мисиите, посочени в параграф 1, като определя тяхната цел и обхват, както и общите условия за изпълнението им. Върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, под ръководството на Съвета и в непосредствен и постоянен контакт с Комитета по политика и сигурност, следи за координирането на гражданските и военните аспекти на тези мисии.

Член 44

1. В рамките на решенията, приети съгласно член 43, Съветът може да повери изпълнението на дадена мисия на група държави-членки, които желаят това и разполагат с необходимия капацитет за такава мисия. Тези държави-членки, заедно с върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, се споразумяват помежду си относно ръководството на мисията.

2. Държавите-членки, които участват в изпълнението на мисията, информират редовно Съвета за напредъка на мисията по своя собствена инициатива или по искане на друга държава-членка. Участващите държави-членки незабавно сезират Съвета, ако изпълнението на мисията има значителни последици или изисква изменение на целта, обхвата или условията на мисията, определени в решенията, посочени в параграф 1. В такива случаи Съветът приема необходимите решения.

Член 45

1. Европейската агенция по отбраната, посочена в член 42, параграф 3 и под ръководството на Съвета, има следните задачи:

- а) да допринася за определяне целите на военните способности на държавите-членки и да оценява спазването на поетите от държавите-членки ангажименти относно тези способности;
- б) да насърчава хармонизирането на оперативните нужди и възприемането на ефективни и съвместими методи на снабдяване;
- в) да предлага многостранни проекти за изпълнение на целите в областта на военните способности, да осигурява координирането на програмите, изпълнявани от държавите-членки, както и управлението на специфични програми за сътрудничество;
- г) да подкрепя научните изследвания в областта на отбранителните технологии, да координира и планира съвместни научно-изследователски дейности и разработки на технически решения, съответстващи на бъдещите оперативни нужди;
- д) да допринася за определянето и при необходимост да прилага всяка полезна мярка за укрепване на производствената и технологичната база в сектора на отбраната и с оглед подобряването на ефективността на военните разходи.

2. Европейската агенция по отбраната е отворена за всички държави-членки, които желаят да участват в нея. Съветът, като действа с квалифицирано мнозинство, приема решение, което определя статута, седалището и реда и условията за дейността на Агенцията. Това решение отчита степента на ефективно участие в действията на Агенцията. В рамките на Агенцията се сформират специфични групи, обединяващи държави-членки, които осъществяват съвместни проекти. Агенцията изпълнява своите задачи, като при необходимост поддържа връзка с Комисията.

Член 46

1. Държавите-членки, които желаят да участват в постоянното структурирано сътрудничество, посочено в член 42, параграф 6, които отговарят на критериите и поемат ангажиментите в областта на военния капацитет съгласно Протокола относно постоянното структурирано сътрудничество, нотифицират за своето намерение Съвета и върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност.

2. В срок от три месеца след нотификацията, посочена в параграф 1, Съветът приема решение, с което се установява постоянното структурирано сътрудничество и се определя списъкът на участващите държави-членки. Съветът действа с квалифицирано мнозинство след консултация с върховния представител.

3. Всяка държава-членка, която пожелае на по-късен етап да участва в постоянното структурирано сътрудничество, нотифицира за намерението си Съвета и върховния представител.

Съветът приема решение, което потвърждава участието на съответната държава-членка, която отговаря на критериите и поема ангажиментите, посочени в членове 1 и 2 от Протокола относно постоянното структурирано сътрудничество. Съветът действа с квалифицирано мнозинство след консултация с върховния представител. В гласуването участват само членове на Съвета, които представляват участващите държави-членки.

Квалифицираното мнозинство се определя в съответствие с член 238, параграф 3, буква а) от Договора за функционирането на Европейския съюз.

4. Ако участваща държава-членка престане да отговаря на критериите или вече не е в състояние да изпълнява ангажиментите си, посочени в членове 1 и 2 от Протокола относно постоянното структурирано сътрудничество, Съветът може да приеме решение за спиране на участието на тази държава-членка.

Съветът действа с квалифицирано мнозинство. В гласуването участват само членове на Съвета, които представляват участващите държави-членки, с изключение на заинтересованата държава-членка.

Квалифицираното мнозинство се определя в съответствие с член 238, параграф 3, буква а) от Договора за функционирането на Европейския съюз.

5. Ако участваща държава-членка желае да се оттегли от постоянното структурирано сътрудничество, тя нотифицира за решението си Съвета, който взема под внимание преустановяването на участието на въпросната държава-членка.

6. Решенията и препоръките на Съвета в рамките на постоянното структурирано сътрудничество, различни от предвидените в параграфи 2—5, се приемат с единодушие. За целите на настоящия параграф, единодушие се формира само от гласовете на представителите на участващите държави-членки.

ДЯЛ VI

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 47

Съюзът има юридическа правосубектност.

Член 48

(предишен член 48 от ДЕС)

1. Договорите могат да бъдат изменени в съответствие с обикновена процедура за преразглеждане. Те могат също така да бъдат изменени в съответствие с опростени процедури за преразглеждане.

Обикновена процедура за преразглеждане

2. Правителството на всяка държава-членка, Европейският парламент или Комисията могат да представят пред Съвета проекти за преразглеждане на Договорите. Тези проекти могат, наред с другото, да имат за цел да разширят или да намалят областите на компетентност, предоставени на Съюза с Договорите. Тези проекти се внасят от Съвета в Европейския съвет и се уведомяват националните парламенти.

3. Ако Европейският съвет след консултация с Европейския парламент и Комисията приеме с обикновено мнозинство решение в полза на разглеждането на предлаганите изменения, председателят на Европейския съвет свиква Конвент, съставен от представители на националните парламенти, на държавните или правителствените ръководители на държавите-членки, на Европейския парламент и на Комисията. С Европейската централна банка също се провеждат консултации в случай на институционални изменения в паричната област. Конвентът разглежда проектите за преразглеждане и приема с консенсус препоръка към Конференцията на представителите на правителствата на държавите-членки, както е предвидено в параграф 4.

Европейският съвет може да реши с обикновено мнозинство след одобрение от Европейския парламент да не свиква Конвент, ако обхватът на измененията не оправдава това. В последния случай Европейският съвет определя мандат за Конференция на представителите на правителствата на държавите-членки.

4. Конференция на представителите на правителствата на държавите-членки се свиква от председателя на Съвета, за да се приемат с общо съгласие измененията, които следва да се внесат в Договорите.

Измененията влизат в сила, след като бъдат ратифицирани от всички държави-членки в съответствие с конституционните им изисквания.

5. Ако след изтичане на двегодишен срок от подписването на договора за изменение на Договорите четири пети от държавите-членки са го ратифицирали, а една или повече държави-членки са срещнали трудности по ратифицирането, Европейският съвет се сезира по въпроса.

Опростени процедури за преразглеждане

6. Правителството на всяка държава-членка, Европейският парламент или Комисията могат да представят на Европейския съвет проекти за преразглеждане на всички или част от разпоредбите на третата част на Договора за функционирането на Европейския съюз, които се отнасят до вътрешните политики и дейности на Съюза.

Европейският съвет може да приеме решение за изменение на всички или на част от разпоредбите на третата част на Договора за функционирането на Европейския съюз. Европейският съвет действа с единодушие след консултация с Европейския парламент и Комисията, както и с Европейската централна банка в случай на институционални изменения в паричната област. Това решение влиза в сила едва след като бъде одобрено от държавите-членки в съответствие с конституционните им изисквания.

Решението, посочено във втора алинея не може да разшири областите на компетентност, предоставени на Съюза с Договорите.

7. Когато Договорът за функционирането на Европейския съюз или дял V от настоящия договор предвиждат Съветът да действа с единодушие в дадена област или в определен случай, Европейският съвет може да приеме решение, с което на Съвета се разрешава да действа с квалифицирано мнозинство в тази област или в този случай. Настоящата алинея не се прилага за решенията, които имат отражение във военната област или в областта на отбраната.

Когато Договорът за функционирането на Европейския съюз предвижда Съветът да приема законодателни актове в съответствие със специална законодателна процедура, Европейският съвет може да приеме решение, с което се разрешава приемането на тези актове в съответствие с обикновената законодателна процедура.

За всяка инициатива, поета от Европейския съвет въз основа на първа или втора алинея, се уведомяват националните парламенти. В случай на несъгласие на национален парламент, нотифицирано в срок от шест месеца след уведомяването му, решението, посочено в първа или втора алинея, не се приема. При липса на несъгласие Европейският съвет може да приеме решението.

За приемането на решенията, посочени в първа или втора алинея, Европейският съвет действа с единодушие след одобрение от Европейския парламент, който се произнася с мнозинство от съставляващите го членове.

Член 49

(предишен член 49 от ДЕС)

Всяка европейска държава, която зачита ценностите, посочени в член 2, и се ангажира да ги насърчава, може да поиска да членува в Съюза. Държавата заявител подава молбата си до Съвета, който се произнася с единодушие, след консултация с Комисията и след одобрението на Европейския парламент, прието с мнозинство от неговите членове. Вземат се предвид критериите за присъединяване, одобрени от Европейския съвет.

Условията за приемане на нови членове и измененията на договорите, върху които се основава Съюзът и които се налагат от това приемане, трябва да бъдат уредени в споразумение между държавите-членки и държавата, подала молба за членство. Това споразумение трябва да бъде внесено за ратификация от всички държави-членки съгласно съответните им конституционни изисквания.

Член 50

1. Всяка държава-членка може да реши, в съответствие със своите конституционни изисквания, да се оттегли от Съюза.

2. Държавата-членка, която реши да се оттегли, нотифицира за намерението си Европейския съвет. В съответствие с насоките, дадени от Европейския съвет, Съюзът договаря и сключва споразумение с тази държава, с което се определят редът и условията за нейното оттегляне, като се вземат предвид рамките на бъдещите ѝ отношения със Съюза. Това споразумение се договаря в съответствие с член 218, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз. Съветът сключва споразумението от името на Съюза, като действа с квалифицирано мнозинство след одобрение от Европейския парламент.

3. Договорите престават да се прилагат спрямо засегнатата държава от датата на влизане в сила на споразумението за оттегляне, или при липса на такова, две години след нотификацията, посочена в параграф 2, освен ако Европейският съвет в съгласие със засегнатата държава-членка не реши с единодушие да продължи този срок.

4. За целите на параграфи 2 и 3, членът на Европейския съвет и на Съвета, който представлява оттеглящата се държава-членка, не участва нито в обсъжданията, нито в решенията на Европейския съвет и на Съвета, които се отнасят до нея.

Квалифицираното мнозинство се определя в съответствие с член 238, параграф 3, буква б) от Договора за функционирането на Европейския съюз.

5. Ако оттеглилата се от Съюза държава поиска да се присъедини отново, по отношение на нейната молба се прилага процедурата, посочена в член 49.

Член 51

Протоколите и приложенията към Договорите представляват неразделна част от тях.

Член 52

1. Договорите се прилагат към Кралство Белгия, Република България, Чешката република, Кралство Дания, Федерална република Германия, Република Естония, Ирландия, Република Гърция, Кралство Испания, Френската република, Италианската република, Република Кипър, Република Латвия, Република Литва, Великото херцогство Люксембург, Република Унгария, Република Малта, Кралство Нидерландия, Република Австрия, Република Полша, Португалската република, Румъния, Република Словения, Словашката република, Република Финландия, Кралство Швеция и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия.

2. Териториалният обхват на договорите е уточнен в член 355 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Член 53

(предишен член 51 от ДЕС)

Настоящият договор се сключва за неограничен срок.

Член 54

(предишен член 52 от ДЕС)

1. Настоящият договор подлежи на ратификация от високодоговарящите се страни съгласно съответните им конституционни изисквания. Ратификационните инструменти се депозират при правителството на Италианската република.

2. Настоящият договор влиза в сила на 1 януари 1993 г., при условие, че всички ратификационни инструменти са били депозираны, или ако това условие не е изпълнено, на първия ден от месеца, следващ този на депозиране на ратификационния инструмент от последната подписваща държава, която предстои да предприеме тази стъпка.

Член 55

(предишен член 53 от ДЕС)

1. Настоящият договор, съставен в единствен оригинал на английски, български, гръцки, датски, естонски, ирландски, испански, италиански, латвийски, литовски, малтийски, немски, нидерландски, полски, португалски, румънски, словашки, словенски, унгарски, фински, френски, чешки и шведски език, като текстовете на всеки от тези езици са еднакво автентични, ще бъде депозиран в архивите на правителството на Италианската република, което ще изпрати заверено копие до всяко от правителствата на другите подписали държави.

2. Настоящият договор може да бъде превеждан и на всеки друг език, определен от държавите-членки, измежду тези езици, които по силата на конституционния ред на тези държави-членки се ползват със статут на официален език за цялата или за част от тяхната територия. Заинтересованата държава-членка предоставя заверено копие на тези преводи, което се депозира в архивите на Съвета.

В ПОТВЪРЖДЕНИЕ НА КОЕТО, долуподписаните упълномощени представители подписаха настоящия договор.

Съставено в Маастрихт на седмия ден от месец февруари, хиляда деветстотин деветдесет и втора година.

(Списъкът на упълномощените представители не е възпроизведен)

—